

Sygn. akt II KK 39/22

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 31 marca 2022 r.,
w sprawie **J. F., S. P., T. K.**
uniewinnionych od zarzutu popełnienia czynu z art. 212 § 1 k.k. i in.
kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego
od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 12 października 2021 r., sygn. akt II Ka (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w H.
z dnia 21 maja 2021 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć oskarżyciela prywatnego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w H. wyrokiem z dnia 21 maja 2021 r., sygn. II K (...), uniewinnił J. F., S. P. oraz T. K. od zarzucanego im czynu, który miał polegać na tym, że w dniu 15 lutego 2019 r., w N., działając wspólnie i w porozumieniu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, za pośrednictwem telewizji P., w trakcie reportażu opublikowanego na stronie internetowej pomówili S. C. o likwidację klubu sportowego, niewłaściwe gospodarowanie środkami finansowymi na cele społeczne oraz nieodpowiednie traktowanie mieszkańców gminy, które to informacje poniżyły

go w oczach opinii publicznej i naraziły na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania stanowiska Wójta Gminy T., który to czyn w ocenie oskarżyciela prywatnego nosił znamiona z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Wyrok uniewinniający został zaskarżony apelacją pełnomocnika oskarżyciela prywatnego na niekorzyść wszystkich oskarżonych. Skarżący podniósł zarzut naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k., a także prawa procesowego, to jest art. 7 k.p.k. Powołując się na powyższe uchybienia apelujący wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 12 października 2021 r., sygn. II Ka (...), Sąd Okręgowy w Z. utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k., poprzez jego niezastosowanie oparte na bezpodstawnym uznaniu, że czyn oskarżonych o charakterystyce ustalonej w toku przewodu sądowego można uznać za przykład zastosowania pozaustawowego kontratypu dozwolonej krytyki wyłączającej jego bezprawność;
2. naruszenie prawa procesowego, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. egzemplifikujące się zaniechaniem wnikliwego rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków podniesionych w apelacji pełnomocnika oskarżyciela prywatnego i brakiem należytego ustosunkowania się do nich w treści uzasadnienia;
3. naruszenie art. 6 ust. 1-3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 42 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przewidujących prawo do rzetelnego procesu, poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku na urzędowym formularzu, tj. w sposób nieczytelny, uniemożliwiający weryfikację przyjętego sposobu rozumowania i ustalenie

motywów rozstrzygnięcia, budzący poczucie automatyzmu w zakresie orzekania, niesprzyjający tak indywidualnej akceptacji orzeczenia, jak i umacnianiu społecznego poczucia bezpieczeństwa prawnego, a zatem godzący w prawo do rzetelnego procesu.

Mając na względzie powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd odwoławczy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną i jako taką oddalić. Sąd odwoławczy zasadnie utrzymał w mocy rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne i nie dopuścił się uchybień, na które wskazano w zarzutach kasacji.

Odnosząc się do pierwszego ze wskazanych zarzutów zwrócić trzeba uwagę na dwie okoliczności.

Po pierwsze, przywołane wypowiedzi oskarżonych nie odnoszą się do faktów, ale stanowią ocenę. Oskarżeni dokonali krytycznej ewaluacji działalności S. C., wskazując – jak określono w zarzucie – na „niewłaściwe gospodarowanie środkami finansowymi na cele społeczne oraz nieodpowiednie traktowanie mieszkańców gminny”. W podobny sposób należy traktować stwierdzenie odnoszące się do likwidacji klubu sportowego, co zostało szczegółowo omówione na stronie 7 uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Ich wypowiedzi zmierzały do wykazania, że wskutek prowadzenia określonej polityki samorządowej doszło do zapaści w funkcjonowaniu tej organizacji, na co trafnie wskazał Sąd odwoławczy.

Wbrew twierdzeniom skarżącego takich wypowiedzi w ogóle nie można weryfikować w kategorii prawdy bądź kłamstwa. Stanowią one bowiem wypowiedź o charakterze ocennym, odnoszącą się do działań władzy publicznej, a nie wypowiedź o faktach. Oceny zaś mogą realizować znamiona zniesławienia w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, gdy ich treść jest w sposób oczywisty i rażący niesłuszna. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w realiach niniejszej sprawy. S. C. może nie zgadzać się z taką oceną, ale nie zmienia to faktu, że jej sformułowanie nie stanowiło realizacji znamion przestępstwa.

Po drugie, czyn zarzucany oskarżonym pozostaje poza zakresem penalizacji na gruncie art. 212 k.k. – ze względu na zakres ochrony dobra prawnego. Przepis ten chronić ma bowiem cześć w rozumieniu zewnętrznym, a nie stanowić tamę dla krytyki działań władzy. Ma to szczególne znaczenie w przypadku osób pełniących funkcje publiczne, a do takich zaliczyć należy S. C., będącego wójtem gminy T.. Fakt, że krytyka owa została sformułowana dosadnie nie oznacza, że doszło w tym zakresie do realizacji znamion zarzucanego typu. Jak trafnie wskazał bowiem Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 sierpnia 2003 r., sygn. akt III KK 246/03: „inaczej należy traktować wolność słowa w sferze prywatnej, inaczej zaś w sferze życia publicznego. W tej ostatniej, zakres wolności słowa musi być szerszy, a osoby uczestniczące w życiu publicznym muszą liczyć się z krytyką, gdyż świadomie i w sposób nieunikniony wystawiają swe słowa i działania na reakcje społeczeństwa. Krytyka jako wkład w formę debaty publicznej a zarazem kontrola osób sprawujących stanowiska publiczne jest niezbędna w demokratycznym państwie prawa”. Powtórzyć należy też stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w postanowieniu z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt V KK 215/19, zgodnie z którym: „Realizowanie funkcji ochronnej przepisu art. 212 § 1 k.k. nie może prowadzić do kryminalizacji życia społecznego, którego nieodłączną cechą jest występowanie sytuacji konfliktowych, wzbudzających emocje i powodujących wyrażanie ocen zachowania. Ich negatywny odbiór przez innych uczestników życia społecznego nie zawsze musi być oceniany w kategoriach przestępstwa”. W ocenie Sądu Najwyższego wypowiedzi formułowane przez oskarżonych nie stanowiły treści zniesławiających w rozumieniu art. 212 k.k.

Nietrafny okazał się także drugi z podniesionych zarzutów. Skarżący zmierzał do wykazania, że Sąd odwoławczy wadliwie zaakceptował zastosowanie „kontratypu krytyki”, mimo braku wykazania, że treść stwierdzeń formułowanych przez oskarżonych była prawdziwa. Argumentacja skarżącego opierała się na błędnym rozumieniu istoty przestępstwa zniesławienia – w przypadku ocen nie jest możliwe przyznanie im waloru prawdy bądź fałszu. Z tego względu przeprowadzenie dowodu prawdy z istotny będzie niemożliwe. W tym przypadku brak penalizacji wynikał będzie z odmiennych przesłanek, o których mowa była wyżej.

Na uwzględnienie nie zasługiwał także ostatni z podniesionych zarzutów. Błędy w zakresie uzasadnienia, w tym także dotyczące technicznych aspektów jego sporządzenia, nie mogą stanowić podstawy skutecznego zarzutu w postępowaniu kasacyjnym. Nawet gdyby zgodzić się z argumentacją zaprezentowaną w uzasadnieniu kasacji, to uchylenie na tej podstawie wyroku Sądu odwoławczego było niemożliwe. Jednak w ocenie Sądu Najwyższego, w przypadku uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie sposób mówić o braku klarowności wyводу bądź jego fragmentaryczności. Z tego względu zarzut okazał się nietrafny.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 i 3 k.p.k.